

СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ПРАКТИЧНОЇ КООПЕРАЦІЇ В УМОВАХ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ: ВІД СПІЛКИ ДО БІЗНЕС-ІНКУБАТОРА

Л. І. Редько, к. е. н., ст. викладач

Таврійський державний агротехнологічний університет

Постановка проблеми. Роль кооперації праці в загальній системі менеджменту організацій та підприємств усіх сфер та напрямків діяльності відома людству ще з часів формування загальних принципів менеджменту. Але, як відомо, не втратив цей принцип своєї актуальності і до наших днів. Звичайно, проблеми тодішнього часу дуже різняться з сучасними, але є й багато невирішених питань і в сучасних трактуваннях та концепціях. Особливо це помітно в тих галузях, де кооперація займає ключову позицію ведення бізнесу. Не стала виключенням і сільськогосподарська сфера виробництва, в якій саме кооперація була завжди рушійною силою продуктивної діяльності. На сьогодні "кооперація" як наукова, виробнича, практична та соціальна категорія згадується дедалі рідше. Однак при цьому частіше говорять про бізнес-інкубатори як про елемент інноваційної інфраструктури для сучасних виробників сільськогосподарської продукції.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Належну увагу проблемам кооперації, у тому числі й сільськогосподарської сфери, приділяли такі вітчизняні вчені: В. Уркевич, Л. Кушнір, Х. Цвайг, В. Коверзнев, В. Вісин та інші. В останніх актуальних публікаціях є

інформація щодо проблем сучасності, але здебільшого ці проблеми не вирізняються конкретними практичними аспектами на рівні сільськогосподарських підприємств.

Мета та методика дослідження - розкрити об'єктивну, доступну сутність основних проблем практичної діяльності кооперації на рівні сільськогосподарських підприємств та запропонувати використання бізнес-інкубаторів як ключових об'єктів поєднання рушійних сил в процесі продуктивної діяльності підприємства.

Виклад основного матеріалу. Кооперація - система кооперативних організацій, створених з метою задоволення економічних, соціальних та інших потреб своїх членів [1]. Відповідно до наведеного визначення, можна уточнити мету та основні завдання кооперації.

Метою кооперації є задоволення економічних, соціальних та інших потреб членів кооперативних організацій на основі поєднання їх особистих та колективних інтересів, поділу між ними ризиків, витрат і доходів, розвитку їх самоорганізації, самоуправління та самоконтролю.

Основними завданнями кооперації є:

- підвищення життєвого рівня членів кооперативів, захист їх майнових інтересів і соціальних прав;
- створення системи економічної і соціальної самопомоги населення та суб'єктів господарювання;
- залучення у виробництво товарів, робіт, послуг, додаткових трудових ресурсів, підвищення трудової і соціальної активності населення;
- створення і розвиток інфраструктури, необхідної для провадження господарської та іншої діяльності кооперативів з метою зростання матеріального добробуту їх членів та задоволення потреб у товарах і послугах;
- сприяння сталому розвитку та становленню засад демократичного розвитку суспільства [1].

Сільськогосподарські кооперативи є яскравими суб'єктами аграрних відносин, являючи собою як об'єднання сільських мешканців з метою спільного виробництва аграрної продукції, так і самих сільськогосподарських товаровиробників з метою організації надання різноманітних послуг. Вивчення правових питань функціонування сільськогосподарської кооперації має важливе значення не лише для подальшого розвитку доктрини аграрного права, а й для вирішення правозастосовчих проблем, адже розвиток кооперації на селі останніми роками проголошено одним із пріоритетних напрямів державної аграрної політики [2, с. 73]

Сільськогосподарський виробничий кооператив зараз легально констатується як сільськогосподарський кооператив, що утворюється шляхом об'єднання фізичних осіб, які є виробниками сільськогосподарської продукції, для провадження спільної виробничої або іншої господарської діяльності на засадах їх обов'язкової трудової участі з метою одержання прибутку [2, с. 74].

Недоліком поданої інформації є відсутність інноваційної складової. Тому доцільно буде використовувати на практиці досвід бізнес-інкубаторів, основною спеціалізацією яких є сфера інновацій, інформаційних та високих технологій, науково-технічної та раціоналізаторської діяльності. При цьому, слід зауважити наступне: найчастіше бізнес-інкубатори забезпечують консалтинговими послугами і не виймають прибуткової частки за участь у загальному процесі, бо існування їх здебільшого відбувається за рахунок дотацій.

Бізнес-інкубатор – це організація, яка надає комплекс послуг (бухгалтерських, юридичних, консалтингових, інформаційних, орендних, адміністративно-технічних) новостворюваним підприємницьким суб'єктам на сприятливих умовах з метою адаптації їх до умов ринкової кон'юнктури. Значення бізнес-інкубаторів для стимулювання підприємництва, в т. ч. інноваційного, полягає в тому, що вони забезпечують надання послуг за нижчими від ринкового рівня цінами [7, с. 178].

Існує думка про те, що бізнес-інкубатор - це структура, що спеціалізується на створенні сприятливих умов для виникнення та ефективної діяльності малих інноваційних фірм, що реалізують оригінальні науково-технічні ідеї. Але на практиці вже є в Україні досвід створення бізнес-інкубаторів на базі такого наукового об'єкту як агротехнологічний університет, який надає певну підтримку вітчизняним фермерам.

Бізнес-інкубатори покликані у своїй діяльності забезпечувати виконання низки завдань:

- обирати найбільш перспективні варіанти проекту;
- допомогти обрати доцільний шлях та захопити стійкі ринкові позиції (консалтинг, юридична підтримка, навчання за допомогою семінарів, тренінгів, вебінарів);
- створити оптимальні умови для ведення бізнесу (пільгова оренда);
- у найкоротший строк отримати перший прибуток;
- розвиток партнерської мережі;
- залучення інвесторів;
- просування бізнесу (маркетингова діяльність).

За даними технічної енциклопедії особливістю бізнес-інкубатора є те, що він не фінансує фірми, які опікає. Діяльність бізнес-інкубаторів досить ефективна. За різними даними від 70 до 80% випускників інкубаторів живуть ще мінімум 3 роки, в той час як щонайменше 3/4 неінкубованих компаній гинуть у перші півтора року свого існування. Важливе значення має організація фінансових взаємовідносин фірми, що вийшла з бізнес-інкубатора, з ним.

Діяльність бізнес-інкубаторів незалежно від спеціалізації носить характер інноваційної діяльності без заздальгідь визначеної ефективності вкладення капіталу, тобто інвестор виступає, як правило, у вигляді венчурного капіталіста, але його діяльність може розглядатися і як благодійна (як діяльність спонсорів), що при відповідній правовій опрацюванні даного питання (особливо в сфері оподаткування) може бути вельми привабливим для потенційних інвесторів.

В бізнес-інкубаторах діє пільгове оподаткування, поширене венчурне фінансування, виявляються посередницькі послуги: технічна експертиза, маркетинг, інформаційне забезпечення, управлінське консультування, ліцензування.

В Україні, незважаючи на своє започаткування, бізнес-інкубаторний рух не набув значного поширення та ефективності передусім через відсутність дієвої державної політики стимулювання розвитку бізнес-інкубаторів, дефіцитність фінансових ресурсів, нерозуміння багатьма ринковими суб'єктами ролі бізнес-інкубаторів як джерел утворення підприємницького середовища [7, с. 183].

В Україні вже діють біля 50 бізнес-інкубаторів, які функціонують практично в усіх областях. Підтримка цього напряму відповідає встановленим пріоритетам розвитку економіки регіону, а також орієнтує на пошук, відбір та адаптацію до місцевих умов ефективних форм і методів підтримки малого підприємництва з подальшим їх тиражуванням.

Слід зазначити, що сьогодні більшість об'єктів інфраструктури виникає або стихійно, або під певну програму зарубіжної технічної допомоги, або як реакція на власні потреби підприємницьких об'єднань, ініціативних груп.

Висновки. У процесі організації бізнес-інкубатора важливим є створення діючої мережі організацій, установ і суб'єктів господарювання різних форм власності, які можуть впливати на економічний розвиток регіону. Об'єднання можна здійснювати по-різному: від пайової участі при створенні бізнес-інкубатора як

юридичної особи до участі в консультаційній раді або співробітництві на договірній основі.

Отже, існують різні форми коопераційних зв'язків малих, середніх та великих підприємств. Створення відповідних правових, економічних, соціальних та організаційних передумов допоможе становленню та подальшому розвитку різноманітних форм інтеграційних зв'язків цих підприємств, що значною мірою сприятиме підвищенню ефективності цих підприємств, їх фінансовій стійкості та конкурентоздатності. Існування та взаємовигідні зв'язки малих, середніх та великих підприємств, їх оптимальне співвідношення є не лише необхідністю існування та розвитку цих підприємств, а й найважливішим компонентом ринкової економіки.

Список використаних джерел

1. Закон України "Про кооперацію": Закон України від 10 липня 2003 р. / Верховна рада України // Відомості Верховної Ради України. - 2004. - N 5. - Ст.35.
2. Уркевич В.Ю. Новели правового регулювання сільськогосподарської кооперації в Україні // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. – 2013. – Вип. 182. – Ч. 1. – с. 73 - 82.
3. Уркевич В.Ю. Становлення сільськогосподарських кооперативів в умовах ринкової економіки України: деякі правові аспекти: монографія / В.Ю. Уркевич. – Х. : ТОВ «Одіссей», 2004. – 120 с.
4. Коверзнев, В. О. Характеристика господарської правосуб'єктності кооперативних організацій / В. О. Коверзнев // Журнал Східноєвропейського права. – 2015. - № 15. – С. 82-90.
5. Пантелеймоненко А. О. До питання про визначення сутності понять «кооперація» та «кооператив» у працях представників світової кооперативної думки // Історія нар. госп-ва та екон. думки України: Зб. наук. праць. - Вип. 37-38 / Редколегія: Т. І. Дерев'янкін (відп. ред.) [та ін.]. - Київ, 2005. - С. 297-305.
6. Шандра І.О. Формування представницької структури української кооперації (друга половина XIX – початок XX ст.) // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. - 2013. - Вип. XXXVI. - С. 81-85
7. Шевчук Л.Т., Колодійчук А.В. Світовий і вітчизняний досвід створення і функціонування бізнес-інкубаторів // Регіональна економіка. - 2013. - № 1. - С. 178-184.